

Габдуллин Айбек Бокенбайұлының 6D010800 «Дене шынықтыру және спорт» мамандығы бойынша философия докторы (PhD) дәрежесін ізденуіне арналған «1-2 курс студент қыздарының антропометриялық сипаттамалары мен қозғалыс сапасын есепке ала отырып денені жетілдіру технологиясы» тақырыбындағы диссертациясының

АНДАТПАСЫ

Зерттеу тақырыбын таңдау келесі себептермен анықталады. Қолда бар мәліметтер бойынша бір жағынан соңғы 20 жылда, ал екінші жағынан ЖОО білім арудың барлық жылдарында денсаулық деңгейі мен дене дайындығы жағдайдың төмендеуі байқалады. Бұл жағдайларды ескере отырып, мемлекет ЖОО дене шынықтыру мәселелеріне көп көңіл бөлуге тырысады. Бұған ЖОО үшін дене шынықтыру бойынша жасалған жаңартылған жоба «Қазақстан Республикасының 2025 жылға дейін дене шынықтыру мен спортты дамыту концепциясы» дәлел болады.

ЖОО қызметкері ретіндегі жұмыс тәжірибесі іс жүзінде білім алушылардың дене табиғатының деңгейін бағалау ЖОО бағдарламасы қоятын орташаланған талаптар негізінде жүргізілетінін көрсетеді. Олар білім алушылардың дене дайындығы жағдайларын және морфофункционалды қасиеттерінің ерекшеліктерін ескермейді. Жоғарыда аталғандарға байланысты таңдалған зерттеу тақырыбы қазіргі өткір мәселе деп саналады.

Зерттеу мақсаты ЖОО 1-2 курс студент қыздарының антропометриялық сипаттамалары мен қозғалыс сапасын есепке ала отырып денені жетілдіру технологиясын теория және тәжірибе жүзінде негіздеу.

Зерттеу міндеттері.

1. 1-2 курс студент қыздардың дене қасиеттері мен антропометриялық сипаттамаларының сатыларын дамытудың бастапқы жағдайларын анықтау.

2. Оқрудың 1-2 жылындағы студент қыздардың «дене шынықтыру» пәні бойынша оқыту механизмін жобалау ерекшелігін айқындау.

3. ЖОО 1-2 курс студент қыздарының денсаулығы мен қозғалыс белсенділігінің бастапқы сатысын зерттеу.

4. Оқрудың 1-2 жылындағы студенттердің дене қасиеттері мен антропометриялық сипаттамалары дәрежесінің параметрлерін және осы мәндер арасындағы корреляциялық қатынасты зерттеу негізінде студенттердің дене жетілу белгілерінің бағалау шкаласын құру.

5. ЖОО 1-2 курс студент қыздарының дене дайындығы қасиеттері мен антропометриялық сипаттамалары деңгейін есепке ала отырып денені жетілдіру технологиясын жасау және оның тиімділігін тәжірибелік жолмен дәлелдеу.

Зерттеу әдістері. а) ғылыми-әдістемелік көздерге шолу жасау; б) құжаттық сипаттағы материалдарды бағалау; в) педагогикалық тестілеу; г) педагогикалық бақылаулар; д) математикалық статистика әдістері (корреляциялық талдау, дисперсиондық талдау); е) Г.Л. Апанасенко бойынша денсаулық деңгейін анықтау әдістемесі; и) антропометриялық өлшеулер әдісі; педагогикалық эксперимент.

Қорғауға келесідей негізгі ережелер шығарылады:

1. ЖОО бағдарламаларының талаптарына студент қыздардың дене қасиеттері, антропометриялық сипаттамалары деңгейлерінің сәйкес келмеуі, осы ерекшеліктерді есепке ала отырып, студенттердің дене тәрбиесі процесін жүзеге асыруда әдістемелік тәсілдердің жеткіліксіз дайындалуы арасындағы қарама-қайшылықтар, студенттердің дене дайындығы мен дене дамуын бағалалу шкалаларын жасау негізінде олардың дене шынықтыру дайындығын жетілдіру технологиясын жасауды қажет етеді.

2. Ауа райы жағдайлары өзгергенде дене жаттығуларын дамытудың тәсілдері мен құралдарын айналдыруды жүзеге асыру арасындағы сәйкессіздік; сабақтағы төмен қозғалыс белсенділігі; сабақ берудің ұмтылдырғыш тәсілдерін қолданылмауы білім алушылардың дене қасиеттері, антропометриялық сипаттамаларын дамытуды белсендіру бойынша жобалау пәнімен қатар құралдар мен тәсілдерді дұрыстауды қажет етеді.

3. ЖОО 1-2 курс студент қыздарының денсаулығы мен қозғалыс белсенділігінің бастапқы сатыларының көрсеткіштері арасындағы келіспеушілік оларды тиімді ету бойынша қосымша өзгерістер енгізуге көңіл аудартады.

4. Негізгі корреляциялық өзара байланыстар жылдамдық қасиеттері (100м жүгіру), төзімділік (2000м жүгіру), иілгіш (төменге еңкею) көрсеткіштері және кеуде қуысының (экскурсиясы) көлемі (Эрисман индексі), өкпенің тіршілік сыйымдылығы, жүрек қан тамырлар жүйесін қалпына келтіру (жүрек соғысының жиілігі) көрсеткіштері арасында анықталды. 1 және 2 курс студенттерінің дене дайындығы және дене дамуын бағалау үшін жасалған шкалалар оларды бес деңгейге бөлуге мүмкіндік береді (төмен, ортадан төмен, орта, ортадан жоғары, жоғары).

5. Университеттің 1 және 2 курс студенттерінің дене дайындығын олардың антропометриялық сипаттамалары мен қозғалыс сапасын есепке ала отырып денені жетілдіру технологиясы «ЖОО 1-2 курс студенттерінің дене дайындығын олардың антропометриялық сипаттамалары мен қозғалыс сапасын есепке ала отырып әр түрлі деңгейімен жетілдіру технологиясы» арнайы курсына қамтиды; студент қыздардың дене жаттығуларын жетілдіру құралдары мен әдістерін түзетуден; бағалау шкаласы негізінде студенттердің дене дайындығы сапалары мен антропометриялық қасиеттерінің деңгейлері және қозғалыс белсенділігі мен денсаулығы бойынша топтарға бөлуден тұрады.

Зерттеудің негізгі нәтижелері.

1. Студенттердің дене қасиеттері мен антропометриялық сипаттамалары сатылары дамуының басым шарттары анықталды.

2. ЖОО 1-2 жылындағы студенттерге «дене тәрбиесі» пәнін оқыту механизмін жобалаудағы қарама-қайшылықтары көрінді.

3. ЖОО 1-2 жылындағы студент қыздарының денсаулығы және қозғалыс белсенділігінің бастапқы сатысы ерекшеліктері айқындалды.

4. Оқыудың 1-2 жылындағы студенттердің дене дайындығы жағдайлары мен антропометриялық сипаттамалары арасындағы корреляциялық қатынас дәлелденді.

5. Оқыудың 1-2 жылындағы студент қыздардың дене дайындығы мен дене дамуын бағалаудың типологиялық шкаласы жасалды.

6. ЖОО 1-2 курс студент қыздарының антропометриялық сипаттамалары мен қозғалыс сапасының әртүрлі деңгейімен денені жетілдіру технологиясын енгізудің авторлық тәжірибелік жобасының тұжырымдамасы әзірленді.

Зерттеудің ғылыми жаңалығы келесілерден тұрады:

1. Студент қыздарының дене қасиеті мен антропометриялық сипаттамаларының сатылары дамуының басым бағыттары анықталды.

2. Оқыудың 1-2 жылындағы студенттерге «дене тәрбиесі» пәнін оқыту механизмін жобалауды жүзеге асыру ерекшелігі айқындалды.

3. ЖОО 1-2 курс студент қыздарының денсаулығы мен қозғалыс белсенділігінің алғашқы сатылары зерттелді.

4. Оқытудың 1-2 жылындағы білім алушылардың дене қасиеттері, антропометриялық сипаттамалары дәрежелерінің параметрлері арасындағы корреляциялық қатынас сипатталды және осы көрсеткіштерді бағалаудың типологиялық шкалалары негізделді.

5. 1-2 курс студент қыздарының антропометриялық сипаттамалары мен қозғалыс сапасын есепке ала отырып денені жетілдіру технологиясы әзірленді.

Ғылымның даму бағыттарына немесе мемлекеттік бағдарламаларға сәйкестігі.

Бұл жұмыс Қазақ спорт және туризм академиясының 2015-2020 жылдарға жасалған даму бағдарламасына, Қазақстан Республикасының 2014 жылы 3 шілдеде бекітілген №228 - VЗҚР «Дене тәрбиесі және спорт туралы Заңында» көрсетілген міндеттерге, 2025 жылға дейін дене шынықтыру мен спортты дамыту тұжырымдамасына сәйкес.

Автордың жеке үлесі келесі әрекеттерден тұрады: ғылыми-әдістемелік көздерге шолу жасау, оқу-тәрбие тәжірибесін ұйымдастыру және жүзеге асыру, алынған мәліметтерді түрлендіру, жұмыс қорытындысын жасау, «дене тәрбиесі» пәні бойынша оқыту механизміне «1-2 курс студент қыздарының антропометриялық сипаттамалары мен қозғалыс сапасын есепке ала отырып денені жетілдіру технологиясын» енгізу.

Зерттеу нәтижелерін жариялау. Ғылыми - зерттеу жұмысының алынған негізгі нәтижелері 12 ғылыми жарияланымда ұсынылған, оның ішінде: Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігінің Білім және ғылым саласындағы сапаны қамтамасыз ету Комитеті ұсынған ғылыми журналдарда 5 мақала; Scopus халықаралық базасына кіретін журналда 2 мақала (Мақала жарияланған кездегі журналдың процентилі білім беру санатында 49); 4 шетелдік конференция материалдарында және 1 оқу-әдістемелік құралы.

Диссертациялық зерттеу мәтiнiнде автор келесi журналдарда жариялаған мақалалардың материалдарын пайдаланды.

Astra salvensis revista de istorie si cultura журналында (Румыния):

1. Botagariev T., Kubieva S., Mambetov N., Zherkechbaeva G., Suleimenova Z., Zhetimekov Y., Gabdullin A., Azamatova Z. Determining factors and ways to improve physical education for the first and second year female students// ASTRA SALVENSIS Revista de istorie si cultura AN VI. NUMAR 11 Salva 2018. - P. 517-534 ISSN 2457-9807. SCOPUS Vol. 6. – Iss. 1

Авторлардың үлесi: ғылыми кеңес беру және мақаланы редакциялау- Botagariev T; жұмыс идеясы, эксперименттi жоспарлау және жүргiзу, деректердi жинау және өңдеу, мақала жазу – Gabdullin A.; теориялық талдау үшін материал дайындау - Kubieva S., Mambetov N., Zherkechbaeva G., Suleimenova Z., Zhetimekov Y., Azamatova Z.

2. Saitbekov N., Gabdullin A. Learning methods for supporting professional development of young people: the contribution of teachers and parents // Astra salvensis. Revista de istorie si cultura. -YEAR VI. NUMBER 12. Salva - 2018. - P. 335-341. - ISSN 2393-4727. - SCOPUS Vol. 6. – Iss. 12

Авторлардың үлесi: ғылыми кеңес беру және мақаланы редакциялау, жұмыс идеясы, эксперименттi жоспарлау және жүргiзу - Saitbekov N; деректердi жинау және өңдеу, мақала жазу; теориялық талдау үшін материал дайындау – Gabdullin A.

«Хабаршы «Бастауыш мектеп және дене тәрбиесi»» бөлiмi журналында (Абай атындағы ҚазҰПУ, Қазақстан):

1. БотагариевТ.А., Кубиева С.С., Габдуллин А.Б., Отегенов Н.О. Методические пути совершенствования физического воспитания студентов университета (2017).

Авторлардың үлесi: ғылыми кеңес беру және мақаланы редакциялау – Ботагариев Т.А.; жұмыс идеясы, деректердi жинау және өңдеу, мақала жазу - Габдуллин А. Б., теориялық талдау үшін материал дайындау - Кубиева С. С., Отегенов Н. О.

«Дене тәрбиесiнiң теориясы мен әдiстемесi» журналында (ҚазСТА, Қазақстан):

1. Кубиева С.С., Габдуллин А.Б., Ботагариев Т.А. Жунусбеков Ж.И., Сулейменова З.Е. Особенности физической подготовленности и физического развития студенток университета в качестве фактора коррекции их физической подготовки (2018).

Авторлардың үлесi: ғылыми кеңес беру және мақаланы редакциялау - Ботагариев. Т.А.; жұмыс идеясы, деректердi жинау және өңдеу, мақала жазу – Габдуллин А.Б.; теориялық талдау үшін материал дайындау - Кубиева С.С., Жунусбеков Ж.И., Сулейменова З. Е.

2. Жунусбеков Ж.И., Габдуллин А.Б., Кудериев Ж.К., Джамалов Д.Д., Ботагариев Т.А. Повышение эффективности физического воспитания в высших учебных заведениях у студентов, имеющих отклонение в состоянии здоровья (2019).

Авторлардың үлесі: жұмыс идеясы, деректерді жинау және өңдеу, мақала жазу – Габдуллин А.Б.; ғылыми кеңес беру, мақаланы редакциялау – Жүнісбеков Ж.И., Ботағариев Т.А.; теориялық талдау үшін материал дайындау - Кудериев Ж.К., Джамалов Д.Д.

3. Габдуллин А.Б., Кубиева С.С., Ботағариев Т.А., Ахметова А., Жунусбеков Ж.И. Университеттің бірінші және екінші курс студенттерінің дене шынықтыру дайындығының және дене дамуының деңгейі (2019).

Авторлардың үлесі: жұмыс идеясы, деректерді жинау және өңдеу, мақала жазу – Габдуллин А.Б.; ғылыми кеңес беру, мақаланы редакциялау – Ботағариев Т.А., Жунусбеков Ж.И.; теориялық талдау үшін материал дайындау - Кубиева С.С., Ахметова А.

4. Габдуллин А.Б., Ботағариев Т.А., Ахметова А.У., Кубиева С.С., Мамбетов Н.М. 1-2 курс студенттерінің антропометриялық сипаттамаларын, дене сапасын ескере отырып физикалық жетілдіру технологиясы және олардың тиімділігі (2020).

Авторлардың үлесі: жұмыс идеясы, деректерді жинау және өңдеу, мақала жазу – Габдуллин А.Б.; ғылыми кеңес беру, мақаланы редакциялау – Ботағариев Т.А., Кубиева С.С.; теориялық талдау үшін материал дайындау - Ахметова А.У., Мамбетов Н.М.

АННОТАЦИЯ

диссертации на соискание ученой степени доктора философии (PhD) по специальности 6D010800 «Физическая культура и спорт» на тему «Технология физического совершенствования студенток 1-2 курсов с учетом их антропометрических характеристик и двигательных качеств»

Габдуллина Айбека Бокенбаевича

По имеющимся данным, с одной стороны, за последние 20 лет, а с другой-за все годы обучения в вузе наблюдается снижение уровня здоровья и физической подготовленности. Учитывая эти обстоятельства, государство старается уделять больше внимания вопросам физической культуры вузов. Об этом свидетельствует обновленный проект по физической культуре для вузов «концепция развития физической культуры и спорта Республики Казахстан до 2025 года».

Опыт работы в качестве работника вуза показывает, что на практике оценка уровня физической природы обучающихся проводится на основе усредненных требований, предъявляемых программой вуза. Они не учитывают условия физической подготовки и особенности морфофункциональных свойств обучающихся. В связи с вышеизложенным выбранный предмет исследования считается актуальной острой проблемой.

Цель исследования – теоретически и экспериментально обосновать технологию совершенствования физической подготовки студенток 1-2 курса вуза с различным уровнем их антропометрических характеристик и двигательных качеств.

Задачи исследования.

1. Определить доминирующие условия развития ступеней физических качеств и антропометрических характеристик студенток 1-2 курсов
2. Выявить специфику проектирования механизма обучения студенток 1-2 годов обучения по предмету «физическая культура».
3. Изучить первоначальную степень здоровья и двигательной активности студенток 1-2 курсов вуза.
4. На основе исследования параметров степеней качеств и антропометрических характеристик студенток 1-2 годов обучения и корреляционного соотношения между этими значениями, составить оценочные шкалы этих признаков физического совершенства обучающихся.
5. Разработать технологию физического совершенствования студенток 1-2 курса вуза с учетом уровня их физических качеств и антропометрических характеристик и опытным путем аргументировать ее оптимальность.

Методы исследования. анализ литературы; оценка материалов документального характера; педагогическое тестирование; педагогическое наблюдение; методы математической статистики (корреляционный анализ, дисперсионный анализ); определение уровня здоровья по Г.Л. Апанасенко; метод антропометрических измерений; педагогический эксперимент.

На защиту выносятся следующие основные положения:

1. Противоречия между несоответствующим уровнем физических качеств, антропометрических характеристик студенток требованиям вузовской программы, недостаточной разработанностью методических подходов по реализации процесса физического воспитания студентов с учетом этих особенностей вызывает необходимость разработки технологии совершенствования физической подготовки студентов на основе разработки шкал оценки их физической подготовленности и физического развития.

2. Несоответствия между реализацией ротации инструментов и способов развития физической подготовленности в период изменения погодных условий; пониженной двигательной активности на уроках; не использования стимуляционных приемов преподавания требует коррекции самого предмета проектирования, так и инструментов и способов по активизации развития физических качеств, антропометрических характеристик студенток.

3. Разногласия между показателями первоначальной степени здоровья и двигательной активности студенток 1-2 курсов вуза акцентирует ввод относительных изменений по их оптимизации.

4. Основные корреляционные взаимосвязи выявлены между показателями скоростных качеств (бег на 100 м), выносливости (бег на 2000 м), гибкости (наклон вниз) и показателями экскурсии грудной клетки (индекс Эрисмана), жизненной емкости легких, восстановления сердечно-сосудистой системы (частота сердечных сокращений). Разработанные шкалы оценок физической подготовленности и физического развития студентов 1 и 2 курса позволяют распределить их по пяти уровням (низкий, ниже среднего, средний, выше среднего, высокий)

5. Технология совершенствования физической подготовки студентов 1 и 2 курсов университета с учетом их антропометрических характеристик и двигательных качеств включает в себя спецкурс «Технология совершенствования физической подготовки студентов 1 и 2 курсов вуза с различным уровнем их антропометрических характеристик и двигательных качеств»; коррекцию средств и методов совершенствования физической подготовленности студентов; распределение студентов по уровням физических качеств и антропометрических свойств на основе шкал оценок; двигательной активности и здоровья.

Основные результаты исследования.

1. Определены доминирующие условия развития ступеней качеств, антропометрических характеристик студенток.

2. Выявлены противоречия в проектировании механизма обучения студентов 1 и 2 годов обучения в вузе по предмету «физическая культура».

3. Определены особенности в первоначальной степени здоровья и двигательной активности студенток 1-2 годов обучения.

4. Констатировано корреляционное соотношение между параметрами физических качеств, антропометрических характеристик студенток 1 и 2 годов обучения. Разработаны типологические шкалы оценки этих показателей.

6. Разработана концепция авторского опытного проекта внедрения технологии физического совершенствования студенток 1-2 курса вуза с различным уровнем их антропометрических характеристик и двигательных качеств.

Научная новизна исследования состоит в следующем:

1. Определены доминирующие направления развития ступеней качеств, антропометрических характеристик студенток.

2. Выявлена специфика реализации проектирования механизма обучения студенток 1-2 годов обучения по предмету «физическая культура».

3. Изучена первоначальная ступень здоровья и двигательной активности студенток 1-2 курсов вуза.

4. Охарактеризовано корреляционное соотношение между параметрами степеней физических качеств, антропометрических характеристик студенток 1-2 годов обучения и обоснованы типологические шкалы оценки этих показателей.

5. Разработана технология физического совершенствования студенток 1-2 курсов с учетом их антропометрических характеристик и двигательных качеств.

Соответствие направлениям развития науки или государственным программам.

Настоящая работа в соответствии с программой развития Казахской академии спорта и туризма на 2015-2020 годы, с задачами, указанными в законе Республики Казахстан «О физической культуре и спорте» от 3 июля 2014 года № 228 – VЗРК; Концепции развития физической культуры и спорта до 2025 года.

Личный вклад автора сводится к следующим его действиям: реализации обзора научно-методических источников, организации и осуществлении учебно-воспитательного опыта, интерпретации выявленных данных, составлении заключений работы, включение в механизм обучения по дисциплине «физическая культура» опытного проекта «Технология физического совершенствования студенток 1-2 годов обучения в вузе с учетом их антропометрических характеристик и двигательных качеств»

Публикация результатов исследования. Полученные результаты научно-исследовательской работы представлены в 12 научных публикациях, из них: 5 статей в научных журналах, рекомендованных Комитетом по обеспечению качества в сфере образования и науки Министерства образования и науки Республики Казахстан; 2 статьи в журнале входящем в международную базу Scopus (перцентиль журнала на момент публикации статьи 49 в категории Education); 4 – в материалах зарубежных конференций и 1 учебное пособие.

В тексте диссертационного исследования использованы материалы, опубликованные автором в следующих статьях журналов.

В журнале *Astra salvensis revista de istorie si cultura* (Румыния):

1. Botagariev T., Kubieva S., Mambetov N., Zherkechbaeva G., Suleimenova Z., Zhetimekov Y., Gabdullin A., Azamatova Z. Determining factors and ways to

improve physical education for the first and second year female students// ASTRA SALVENSIS Revista de istorie si cultura AN VI. NUMAR 11 Salva 2018. - P. 517-534 ISSN 2457-9807. SCOPUS V. 6. – Iss. 1

Вклад авторов: научное консультирование, редактирование статьи – Botagariev T; идея работы, планирование и проведение эксперимента, сбор и обработка данных, написание статьи – Gabdullin A.; подготовка материала для теоретического анализа - Kubieva S., Mambetov N., Zherkechbaeva G., Suleimenova Z., Zhetimekov Y., Azamatova Z.

2. Saitbekov N., Gabdullin A. Learning methods for supporting professional development of young people: the contribution of teachers and parents // Astra salvensis. Revista de istorie si cultura. -YEAR VI. NUMBER 12. Salva - 2018. - P. 335-341.- ISSN 2393-4727.. - SCOPUS V. 6. – Iss. 12

Вклад авторов: научное консультирование, редактирование статьи, идея работы, планирование и проведение эксперимента - Saitbekov N; сбор и обработка данных, написание статьи, подготовка материала для теоретического анализа - Gabdullin A.

В журнале «Вестник «Серия педагогические науки»» (КазНПУ им. Абая, Казахстан):

1. Ботагариев Т.А., Кубиева С.С., Габдуллин А.Б., Отегенов Н.О. Методические пути совершенствования физического воспитания студентов университета (2017).

Вклад авторов: научное консультирование и редактирование статьи – Ботагариев Т.А.; идея работы, сбор и обработка данных, написание статьи – Габдуллин А.Б., подготовка материала для теоретического анализа - Кубиева С.С., Отегенов Н.О.

В журнале «Теория и методика физической культуры» (КазАСТ, Казахстан):

1. Кубиева С.С., Габдуллин А.Б., Ботагариев Т.А. Жунусбеков Ж.И., Сулейменова З.Е. Особенности физической подготовленности и физического развития студенток университета в качестве фактора коррекции их физической подготовки (2018).

Вклад авторов: научное консультирование и редактирование статьи – Ботагариев Т.А.; идея работы, сбор и обработка данных, написание статьи – Габдуллин А.Б.; подготовка материала для теоретического анализа - Кубиева С.С., Жунусбеков Ж.И., Сулейменова З.Е.

2. Жунусбеков Ж.И., Габдуллин А.Б., Кудериев Ж.К., Джамалов Д.Д., Ботагариев Т.А. Повышение эффективности физического воспитания в высших учебных заведениях у студентов, имеющих отклонение в состоянии здоровья (2019).

Вклад авторов: идея работы, сбор и обработка данных, написание статьи – Габдуллин А.Б.; научное консультирование, редактирование статьи – Жунусбеков Ж.И., Ботагариев Т.А.; подготовка материала для теоретического анализа - Кудериев Ж.К., Джамалов Д.Д.

3. Габдуллин А.Б., Кубиева С.С., Ботагариев Т.А., Ахметова А., Жунусбеков Ж.И. Университеттің бірінші және екінші курс студенттерінің дене шынықтыру дайындығының және дене дамуының деңгейі (2019).

Вклад авторов: идея работы, сбор и обработка данных, написание статьи – Габдуллин А.Б.; научное консультирование, редактирование статьи – Ботагариев Т.А., Жунусбеков Ж.И.; подготовка материала для теоретического анализа - Кубиева С.С., Ахметова А.

4. Габдуллин А.Б., Ботагариев Т.А., Ахметова А.У., Кубиева С.С., Мамбетов Н.М. 1-2 курс студенттерінің антропометриялық сипаттамаларын, дене сапасын ескере отырып физикалық жетілдіру технологиясы және олардың тиімділігі (2020).

Вклад авторов: идея работы, сбор и обработка данных, написание статьи – Габдуллин А.Б.; научное консультирование, редактирование статьи – Ботагариев Т.А., Кубиева С.С.; подготовка материала для теоретического анализа - Ахметова А.У., Мамбетов Н.М.

ABSTRACT

of the dissertation for the degree of doctor of philosophy (PhD) in the specialty 6D010800 "Physical culture and sport" on the topic "Technology of physical improvement by girls-students of 1st -2nd courses, taking into account their anthropometric characteristics and motor qualities"

Gabdullin Aibek Bokenbaevich

Relevance of the research topic. According to available data, there is a decrease in the level of health and physical condition on the one hand, over the past 20 years, and on the other hand, during all years of education at the university. Given this situation, the state tries to focus on the problems of university physical education. This is evidenced by the developed updated project on physical education for universities, the concept of development of physical culture and sports of the Republic Kazakhstan until 2025.

The experience of working as a university employee shows that in the practice of physical education, the assessment of the level of the physical nature of students is based on the standard average requirements imposed by the university program. They do not take into account the peculiarities of physical conditions and morphofunctional properties of students. In connection with the above, we believe that our chosen research topic is relevant.

The purpose of the research - theoretically and experimentally to substantiate the technology of improving the physical training of students of the 1st -2nd courses of the University with different levels of their anthropometric characteristics and motor qualities.

Research problem:

1. Determine the dominant conditions for the development of stages of physical conditions and morphofunctional properties of students.
2. Identify the specifics of designing the training mechanism for students of 1st -2nd courses of study on the subject of "Physical culture".
3. Indicate the initial stage of health and motor mobility of students of 1st -2nd courses of higher education.
4. Study the parameters of the degrees of physical condition and morphofunctional state of students of 1st-2nd courses of education and the correlation between these values. Create scales of physical conditions and morphofunctional state of female students of 1st -2nd courses of the study.
5. Develop a technology for physical improvement of 1st -2nd courses students of the University, taking into account the level of their physical qualities and anthropometric characteristics, and experimentally argue for its optimality.

Method of research: review of scientific and methodological sources; evaluation of documentary materials; control tests; pedagogical supervision; methods of mathematical statistics; methodology for determining the level of health according to G.L. Apanasenko; method of anthropometric measurements, pedagogical experiment.

The protection makes the following main provisions:

1. The contradiction between the inadequate level of physical conditions, morphological and functional properties educate the requirements of university programs, the insufficient development of methodological approaches to implement the process of physical education students with regard to these features is the need of development of technology of improvement of physical training of students through the development of scales assessing their physical fitness and physical development.

2. Inconsistencies between the implementation of rotation of tools and methods for developing physical training during changes in weather conditions; reduced motor mobility in the classroom; not using stimulating teaching techniques requires correction of the design subject itself, as well as tools and methods for activating the development of physical conditions and morphofunctional properties of students.

3. Differences between the indicators of the initial stage of health and motor mobility of students of 1st-2nd courses of higher education emphasize the introduction of relative changes to optimize them.

4. The main correlations were found between indicators of speed qualities (100 m run), endurance (2000 m run), flexibility (downward slope) and indicators of chest excursion (Erisman index), vital capacity of the lungs, and recovery of the cardiovascular system (heart rate). The developed scales of assessments of physical fitness and physical development of 1st and 2nd courses students allow them to be divided into five levels (low, below average, medium, above average, high)

5. Technology to improve the physical fitness of students 1st and 2nd courses of the University subject involves a special course "Technology of improvement of physical training of students of 1st course the University with different level of their anthropometric characteristics and motor skills"; the correction means and methods of improving physical exercises educate; distribution of students by levels of fitness and anthropometric properties on the basis of scales of assessments; and physical activity and health.

The main results of the study:

1. The dominant directions of development of the stages physical conditions and morphofunctional properties of students are determined.

2. The specifics of the implementation the design of the training mechanism for students of 1st and 2nd courses of study on the subject of "Physical culture" are revealed.

3. The features in the initial stage of health and motor mobility of students of 1st and 2nd courses of study are determined.

4. The specifics of the physical conditions and morphofunctional state of students of the 1st and 2nd courses of study and the correlation between these values are stated.

5. Typological scales of assessment of physical conditions and physical development of female students of the 1st and 2nd courses of study have been developed.

6. The composition of the author's experimental project of introducing the technology of physical improvement of 1st and 2nd courses of the University

students with different levels of their anthropometric characteristics and motor qualities has been developed.

The scientific novelty of the research consists in the following:

1. The dominant directions of development of the stages physical conditions and morphofunctional properties of students are determined.

2. The specifics of the implementation the design of the training mechanism for students of 1st -2nd courses of study on the subject of "Physical culture" are revealed.

3. The initial stage of health and motor mobility of students 1st and 2nd courses of higher education is indicated.

4. The correlation between the parameters of the degrees of physical condition and morphofunctional state of students 1st and 2nd courses of education is characterized. the typological scales of physical conditions and morphofunctional state of female students of 1st and 2nd courses of study are substantiated.

5. The technology of physical improvement of female students 1st and 2nd courses was developed, taking into account their anthropometric characteristics and motor qualities.

Compliance with the directions of scientific development or state programs.

This work was performed at in accordance with the development program of the Kazakh Academy of sports and tourism for 2015-2020, with the tasks specified in the law of the Republic Kazakhstan "On physical culture and sports" dated July 3, 2014 No. 228 – VZRK; the concept of development of physical culture and sports until 2025.

The author's personal contribution consists of the following actions: implementation of the review of scientific-methodological sources, organization and implementation of the educational experience, interpretation of the data, elicitation work, the inclusion in the mechanism of training in the discipline "Physical culture" pilot project "Technology of physical perfection of students of 1st and 2nd courses of University studies with regard to their anthropometric characteristics and motor skills".

Publication of research results. The results of the research work are presented in 12 scientific publications, including: 5 articles in scientific journals recommended by the Committee for Quality Assurance in the Field of Education and Science of the Ministry of Education and Science of the Republic of Kazakhstan; 2 articles in the journal included in the international database Scopus (journal percentile at the time of publication of articles 49 in the category Education); 4 in the materials of foreign conferences and 1 textbook.

The text of the dissertation research uses materials published by the author in the following journal articles.

In the magazine Retos (Spain):

1. Botagariyev T., Kubiyeva S., Mambetov N., Zherkechbayeva G., Suleimenova Z. , Zhetimekov Y., Gabdullin A., Azamatova Z. Determining factors and ways to improve physical education for the first and second years female

students// ASTRA SALVENSIS Revista de istorie si cultura AN VI. NUMAR 11 Salva 2018. - P. 517-534 ISSN 2457-9807. SCOPUS V. 6. – Iss. 1

Contribution of the authors: scientific consulting, editing of the article - Botagariyev T; idea of the work, planning and conducting the experiment, data collection and processing, writing the article - Gabdullin A.; preparation of material for theoretical analysis - Kubiyeva S., Mambetov N., Zherkechbayeva G., Suleimenova Z., Zhetimekov Y., Azamatova Z.

2. Saitbekov N., Gabdullin A. Learning methods for supporting professional development of young people: the contribution of teachers and parents // Astra salvensis. Revista de istorie si cultura. -YEAR VI. NUMBER 12. Salva - 2018. - P. 335-341.- ISSN 2393-4727.. - SCOPUS V. 6. – Iss. 12

Contribution of the authors: scientific consulting, editing of the article, the idea of the work, planning and conducting the experiment - Saitbekov N; data collection and processing, writing the article, preparation of material for theoretical analysis - Gabdullin A. B.

In the journal "Bulletin "Series of pedagogical sciences"" (KazNPU named after Abaya, Kazakhstan):

1. Botagariyev T.A., Kubiuyeva S.S., Gabdullin A.B., Otegenov N.O. Methodological ways of improving physical education of university students.

Contribution of the authors: scientific consulting and editing of the article - Botagariyev T.A.; the idea of the work, data collection and processing, writing the article - Gabdullin A.B., preparation of material for theoretical analysis - Kubiyeva S.S., Otegenov N.O.

In the journal "Theory and methodology of physical culture" (KazAST, Kazakhstan):

1. Kubiyeva S.S., Gabdullin A.B., Botagariyev T.A. Zhunusbekova Zh.I., Suleimenova Z.E. Features of physical fitness and physical development of university students as a factor of correction of their physical fitness (2018).

Contribution of the authors: scientific consulting and editing of the article - Botagariyev T.A.; the idea of the work, data collection and processing, writing the article - Gabdullin A.B.; preparation of material for theoretical analysis - Kubiyeva S.S., Zhunusbekov Zh.I., Suleimenova Z.E.

2. Zhunusbekov Zh.I., Gabdullin A.B., Kuderiyev Zh.K., Jamalov D.D., Botagariyev T.A. Improving the effectiveness of physical education in higher educational institutions for students with a health condition (2019).

Contribution of the authors: the idea of the work, data collection and processing, writing of the article - Gabdullin A.B.; scientific consulting, editing of the article - Zhunusbekov Zh.I., Botagariyev T.A.; preparation of material for theoretical analysis - Kuderiyev Zh.K., Jamalov D.D.

3. Gabdullin A.B., Kubiyeva S.S., Botagariyev T.A., Akhmetova A., Zhunusbekov Zh.I. Universitetin birinshi zhane ekinshi course studentinin dene shynyktyru dayyndygynyn zhane dene damuyn dengeii (2019).

Authors' contribution: the idea of the work, data collection and processing, writing of the article - Gabdullin A.B.; scientific consulting, editing of the article -

Botagariyev T.A., Zhunusbekov Zh.I.; preparation of material for theoretical analysis - Kubiyeva S.S., Akhmetova A.

4. Gabdullin, A.B., Botagariyev T.A. Akhmetova A.U., Kubiyeva C.S., Mambetov N. M. 1 zhane 2 kurs studenterinin antropometriyalyk sipattamalaryn, dene sapasyn eskere otyryp fizikalyk zhetildiru technologiyasy zhane olardyn tiimdiligi (2020).

Authors' contribution: Gabdullin, A.B.; academic advising, editing, article Botagariyev T.A., Kubiyeva C.S.; preparation of material for the theoretical analysis of Akhmetov, A.U., Mambetov N.M.